

Covenant & Conversation

ת"וב

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

RABİ LORD JONATHAN SACKS'İN (ה"צט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

EMOR ÖZET

İnanç Yolculuğu

Tora'nın *Hagim* (bayramlar) hakkındaki anlatımında, bu haftaki *peraşa* şöyle der:

"Yedi gün boyunca çardaklarda [sukot] yaşayacaksınız. Yisrael'e mensup herkes çardaklarda yaşayacaktır. Bu sayede [gelecek] nesilleriniz, Bene Yisrael'i, Mısır ülkesinden çıkardığım zaman çardaklarda yaşadığımı bileceklerdir. Ben, Tanrı'nız A-Şem'im."

Vayikra 23:42-43

Tora hangi çardaklardan bahsetmektedir? İki büyük Haham, Rabi Eliezer ve Rabi Akiva bu konuda farklı görüşteydi. Rabi Eliezer, çardakların (*sukot*), çölde Bene Yisrael'i koruyan Onur [veya İhtişam] Bulutları olduğunu söylüyordu. Rabi Akiva'ya göreyse *sukot* sözcüğü, doğrudan anlaşıldığı gibi, *midbarda* (çöl) bize geçici bir sığınak sağlayan çardaklardı.

Bu tartışma açıklama otoriteleri arasında da devam etmiştir. Raşi ve Ramban, Onur Bulutları açıklamasını benimser ve Sukot'u, çöldeki mucizeleri hatırlatan bir unsur olarak görür. İbn Ezra ve Raşbam ise "çardak" sözcüğünü sözlük anlamına göre değerlendirir. Raşbam, Sukot bayramının her yıl hasat dönemi tamamlandığı ve halk ülkenin nimetleriyle sarılı olduğu zaman geldiğini belirtir. Bu, Bene Yisrael'e, Vaat Edilmiş Topraklara nasıl geldiklerini hatırlatmanın tam zamanıdır. Kalıcı hiçbir evimizin olmadığı çöl yıllarını yeniden yaşayarak, bizi ülkeye getiren Tanrı'ya şükran duyarız. Moşe'nin uyarısında söylediği gibi: Bolluğa ulaştığınız zaman Tanrı'yı unutup "Bana bu serveti kendi gücüm sağladı" deme riskiniz vardır.

Ancak bir soru geçerliliğini korumaktadır. Eğer *sukot* sadece birer çardak idiyse, o zaman mucize nerededir? Pesah ve Şavuot bayramları, Tanrı'nın bize verdiği mucizevi anları kutlar. Pesah dramatik işaret ve harikaları hatırlatır. Şavuot Tora'nın verilişini işaretler. Ancak eğer Sinay Çölü'nde yaşayan göçebe bir grupsanız taşınabilir bir evde yaşamakta sıra dışı hiçbir şey yoktur. Bedeviler bugüne kadar tam da bunu yapmaktadırlar. **Öyleyse mucize nerededir?**

Bu soruya güzel bir cevap Yirmeyau'dan gelir: "... çölde; ekilmemiş topraklarda arkamdan gelişini senin için hatırlıyorum."

Tanah'ta çöl yolculuğu hakkında anlatılanların çoğu halkın şikâyetleriyle ilgilidir. Yirmeyau ise bunun yerine halkın Tanrı'ya olan inancını hatırlamaktadır. Bene Yisrael aşına oldukları bir ülkeden ayrılmışlar ve bilinmeyen bir geleceğe giden yolda Tanrı'yı izlemişlerdi. Tanrı'nın kendilerine rehberlik edeceğine güvenerek tehlikelerin içinde yolculuk etmişlerdi. Bu, Tanrı'nın onlar için yaptıklarından ziyade, onların Tanrı için yaptıklarıyla ilgili bir mucizeydi. Belki de Rabi Akiva'nın mesajı budur. Çöl yıllarında asıl olağanüstü olan nokta, Onur Bulutları değil, Tanrı'nın korumasına inanarak yolculuğuna devam etmiş olan, evsiz, açıkta ve savunmasız bir halkın mucizevi cesaretiydi.

Daha sonraları Sukot, Yahudi tarihinin ta kendisini simgelemeye başladı. Asırlar boyunca Yahudiler hep güvenlik duygusu olmadan yaşamışlardır. Birçok kez yerlerinden sürülmüşler, hiçbir zaman tam olarak güven içinde yaşayamamışlar, hiçbir zaman kalıcı bir evde olamamışlardır. Ve yine

de inançlarına sıkı sıkıya bağlı kalmışlardır. Pes ederek bu acılardan kurtulmaları mümkün olduğu zamanlarda bile bunu yapmamışlardır.

Sukot, bu nedenle *zeman simhatenu*, “neşe vaktimiz” diye adlandırılır. **Belirsizliğe rağmen, Yahudiler hayatı kutlamışlardır. İnanç dışında başka hiçbir korumaları olmamasına rağmen, ümit ve anlamı tasdik etmişlerdir.**

Berdiçev’li Rabi Levi Yitshak, Pesah’ın iki ismi olduğuna dikkati çeker. Bunlardan biri Tanrı’yı över, diğeri ise Yisrael’i. Aynısı Sukot için de geçerlidir. Rabi Eliezer Tanrı’nın mucizesine odaklanmıştı. Rabi Akiva ise Yisrael’in mucizevi davranışını – bilinmeyene doğru Tanrı’nın peşinden gitmeye gönüllü olmalarını – görmüştü.

Öyleyse Sukot bayramı neden hasat zamanında kutlanır? Yirmeyau güzel bir cevap verir: “Gençliğindeki sadakatini, gelinlik günlerindeki sevgini – çölde; ekilmemiş topraklarda arkamdan gelişini – senin için hatırlıyorum.”

Tıpkı Tişri ayı içinde Bene Yisrael’in kendi hasatlarını kutlamaları gibi, aynı şekilde Tanrı da Kendi hasadını kutlamaktadır. Ve o hasat, başka ne kusurları olursa olsun, Göklerin çağrısına yeryüzündeki diğer tüm halklardan çok daha uzun süreyle ve onlarınkilerden çok daha meşakkatli yolculuklardan geçerek sadık kalmış olan bu halktır.

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Varış noktasını bilmediğimiz bir yolculuğa çıkmak için neden inanca ihtiyacımız vardır?
2. Sizce bir halk olarak Tanrı’ya daha çok ne zaman başvururuz: zorlu zamanlarda mı, yoksa işler yolunda giderken mi? Bu durum sizce üzücü müdür?
3. Derme çatma bir *sukada* oturmak kendimizi güvende hissetmemizi nasıl sağlar?

Bir Ana Fikir

Sukot bayramında güzel bir ikilik vardır. Tanrı bize mucizevi ve sürekli bir koruma sağlamıştı: Onur Bulutları. Ancak biz de, bir halk olarak, bilinmeyene doğru O’nun peşinden gitme cesaretini göstererek mucizevi bir davranış sergiledik. *Suka* – yani çardak – simgesinde olduğu gibi, Yahudi yaşamı da, belirsizlik zamanlarında bile güven, tevazu ve sadakati sağlar.

Peraşayı Keşfedelim

HAZIRLAYAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR

Kısaca Peraşa

Emor *peraşası* Yahudi takviminin tüm *hağim* (bayramlar) döngüsünü içerir ve bu şekilde yılımızın kutsal ritminin haritasını sunar.

Peraşa, Koenlere özel saflık ve evlilik kanunlarını sıralayarak başlar. Bu kurallar Koenlerin, Mişkan'daki ibadet görevleri için en yüksek düzeyi korumalarını amaçlar. Tora bunun ardından kutsal zamanlara, yani *hağim* konusuna geçer; ancak bu konuya her hafta kutlanan Şabat'ın kutsiyetinden bahisle başlar. Ardından, ilkbaharda kutlanan Pesah, yedi hafta sonrasındaki Şavuot, sonbaharın başına rastlayan ve *Yamim Noraim* (Heybetli Günler) olarak bilinen Roş Aşana ve Yom Kipur'la devam eder. Son olarak Tora, Sukot bayramını tarif eder ve bize, çöl yolculuğunu hatırlamak için yedi gün boyunca geçici çardaklarda barınmamızı emreder.

Emor *peraşası*, Kutsal Mekân'daki daimi kandil ve altın masanın üzerine yerleştirilen özel ekmekler (*Lehem Apanim*) hakkındaki kanunlarla devam ederek Tanrı'nın İsmi'ne lanet okuyan bir adamın sarsıcı hikâyesiyle son bulur. Bu olay bize, sözlerin muazzam bir güce sahip olduğunu ve konuşmanın kutsiyetinin, en az zaman ve mekânın kutsiyeti kadar hayati önem taşıdığını hatırlatır.

Peraşa Aktivitesi

Gizli Yolculuk

Odanın bir yanından diğerine uzanan güvenli bir rota oluşturun. Bir kişinin gözleri örtülecek ve bir diğeri onun rehberi olarak görev yapacak. Rehberin, gözü kapalı katılımcıya dokunması yasak olacak. Gözü kapalı katılımcının yoldaki olası engellere rağmen güvenle ilerleyebilmesi için rehber ona yol göstermek üzere yalnızca sözel talimatlar verebilecek. Odanın bir yanından diğerine ulaşmanın ne kadar zaman aldığını belirleyin. Şimdi rolleri değış tokuş edin ve sonrasında rehberliğe en çok güvenen yolcu ile en iyi rehberin kim olduğunu görün. Bu, sizi

güvende tutacağı konusunda tamamen başka birinin sözüne güvenerek bilinmeyene doğru adım atmanın nasıl bir şey olduğunu deneyimlemenin keyifli bir yolu olacak.

Tüm oyuncular katılım gösterdikten ve hareketi başlayan oyuncuya tekrar gelindikten sonra tur sona eder.

HER YAŞ İÇİN BİR HİKÂYE

İnanç Çivisi

Uzun yıllar önce, genç Rabi Sacks yeni evlenmişti ve hayatının ilk *sukasını* inşa edeceği için çok heyecanlıydı. Yalnızca tek bir sorun vardı. Hayatında daha önce hiçbir şey inşa etmemişti. Nereden başlayacağını kestiremediğinden, inşaat konusunda her şeyi bilen ve daha önce birçok *suka* inşa etmiş olan bir arkadaşı olduğu için kendisini şanslı sayıyordu. İki birlikte kereste deposuna gittiler.

Arkadaşı mimari planları çizmişti. Her şeyi mükemmel bir şekilde ölçmüş ve ağır kalaslar, tahta levhalar, menteşeler ve vidalardan oluşan etkileyici bir malzeme yığını satın almıştı. Rabi Sacks arkadaşını huşu içinde seyretti. Ancak ahşap işlerinde hiç deneyimi olmadığından kendi *sukasını* yaparken işleri basitleştirmeye karar verdi. Sadece birkaç tane büyük levha, birkaç ahşap destek ve bir torba çivi satın aldı. İki arkadaş, her biri kendi evine döndü ve kendisine bir *suka* inşa etmeye başladı.

Rabi Sacks hikâyenin bu kısmını anlatırken kıkırdayarak gülerdi, çünkü arkadaşı muhteşem ve sağlam bir yapı, adeta bir yazlık ev inşa etmekle meşguldü. Rabi Sacks ise üç basit duvarı birbirine çivilemeyi başardı. Sonra onları evinin arka duvarına yaslayarak köşeyi başka bir çiviyle sağlama aldı.

Yaptığı *suka* ona büyük bir ambalaj sandığı gibi görünüyordu. Ama *mitsvayı* yerine getirmesine yetecek, kendisi ve eşi Sukot'ta orada yemek yiyebileceklerdi.

Bayramın ikinci gecesi müthiş bir fırtına İngiltere'yi etkisi altına aldı. Rüzgâr uğulduyor ve inliyor, ülkenin her yanında ağaçlar devriliyordu. Son on yılın en şiddetli fırtınasıydı! Ertesi sabah sinagogda herkes, uyandığında karşılaştığı zararları konuşuyordu. Ancak Rabi Sacks, arkadaşının *sukasının* fırtınayı mutlaka atlattığından emindi. Çok güzel ve sağlam bir şekilde inşa edilmişti. Ne var ki arkadaşı, tüm o emeğinin, o ayrıntılı *sukasının* tamamen çöktüğünü itiraf etti. Onu yeniden inşa etmesi gerekecekti. "Senin *sukanı* da yeniden inşa etmene yardım etmemi ister misin?" diye sordu arkadaşı. "Teşekkür ederim, ama benim *sukam* hâlâ yerli yerinde" diye cevap verdi Rabi Sacks.

Arkadaşı ona inanmamıştı. Gözleriyle görmek için Rabi Sacks'la birlikte onun evine gitti ve kısa süre içinde cevabı anladı. "Benim güzel *sukam* kendi başına duruyordu ve bu yüzden rüzgârın bütün gücünden etkilendi. Seninkiyse evinin sağlam duvarına tek bir çiviyle sağlama alınmış. Görüyor musun?" Rabi Sacks gülümsedi. "Şimdi Sukot'u anlıyorum. En sofistike yapıyı inşa edebilirsin, ama eğer bu yapı kendi başına duruyorsa bir fırtına onu yıkabilir. Ama kırılğan bir çardak bile, eğer taşınamaz bir şeye bağlıysa, sağlam durabilir. Tıpkı inanç gibi. Bu çivi, inancın ta kendisi."

Kartlar ve Sohbet

Kartlar ve Sohbet destelerimiz her *peraşa* için bir kart içermektedir. Kartın bir yüzünde Tora'dan, üzerinde düşünmek ve tartışmak üzere ilginç bir soru bulacaksınız. Diğer yüzde Rabi Sacks'tan, *peraşanın* üzerine yeni bir ışık tutacak bir fikri keşfedeceksiniz.

"Lanet okuyanı kampın dışına çıkar. [Onu] duyan herkes ellerini onun başına dayasın ve sonra, tüm cemaat onu taşlasın ..."

- Vayikra 24:14

Bir adam aleni biçimde Tanrı'ya lanet okur – ve bu Tora'daki en ciddi anlardan biri haline gelir.

SORU:

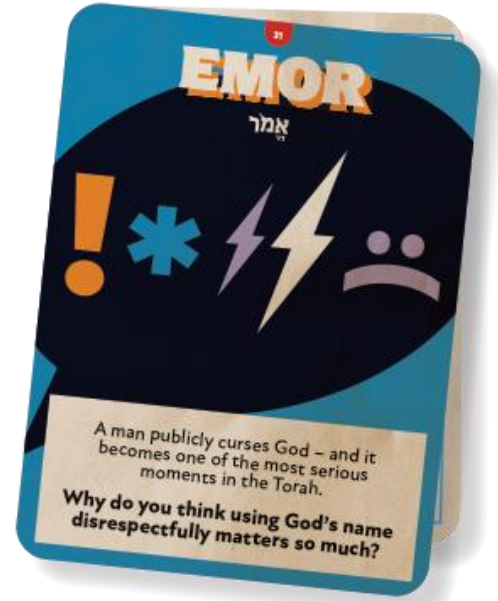
Sizce Tanrı'nın İsmi'ni saygısızca kullanmak neden bu kadar ciddidir?

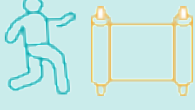
Rabi Sacks bunu şöyle açıklar:

"Yaşamın ta kendisi kutsaldır: yalnızca Koenler değil, tüm insanlar; ve yaşamın sadece seçme kısımları değil, bütünü. Dolayısıyla hem yeme şeklimizle, hem ilişkilerimizi yürütme biçimimizle, hem de dili kullanma tarzımızla kutsal olmamız gerekir. Bırakın ebeveynlerimizi, bırakın Tanrı'yı, sağır birine bile lanet okumamalıyız, çünkü sözel istismar fiziksel istismara yol açar. İnsanlar Tanrı'ya olan saygılarını yitirdikleri takdirde, zaman içinde insanlığa olan saygılarını da yitireceklerdir.

Tanrı'ya lanet okumak, kutsiyeti ihlal etmek suretiyle toplumu yaralar. Bu nedenledir ki, özellikle bu olayda, şahitlerin, ellerini günahkârın başının üzerine koymaları gerekir. Bu hareket, yapılan ihlalin herkesi etkilediğinin göstergesidir. Sarsıcı bir anlatım söz konusudur ve kitabın [Vayikra] geniş çerçevesi olan, yaşamın Koenlik örneğiyle kutsal kılınması temasının aksi yönünü işaretlemektedir."

- **Kartlar ve Sohbet** hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/cards-and-conversation> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

Pratikte Peraşa

HAFTANIN MITSVASI

Sukada Barınmak

(Vayikra 23:42)

Tora bize, çöl yolculuğunu hatırlamak için yedi gün boyunca çardaklarda yaşamamızı emreder. Rabi Akiva'ya göre *sukalar*la kastedilen, mucizevi Onur Bulutları değil, çardaklardı. Dolayısıyla, simgeledikleri mucize, evsiz ve erzaksız bir halde Tanrı'nın ardı sıra çöle giden Bene Yisrael'in olağanüstü inancındır.

Bir *suka* inşa etmek ve onun içinde barınmak bize, güvenli evlerimizden dışarı çıkarak aynı savunmasızlığı deneyimlemeyi hatırlatır. Bundan öğreneceğimiz en önemli ders, nihai güvenliğimizin yalnızca Tanrı'ya olan inancımızdan geldiğidir.

PRATİK KONUŞALIM

Siz inancınızı nasıl pekiştireceksiniz?

Rabi Sacks, insanların genellikle Tanrı'yı sıkıntı zamanlarında hatırladıklarına, ama bolluk zamanında O'nu unuttuklarına işaret etmektedir. Güzel evlerimiz, işlerimiz ve tasarruflarımız olduğu zaman, tüm servet ve başarılarımızı kendi başımıza ürettiğimize inanmaya başlama hatasına kolayca düşebiliriz. *Suka* bizi, sağlam ve korunaklı evlerimizi terk edip dış etkilere açık bir çardakta oturmaya zorlayarak bize, sahip olduğumuz her şeyin bir armağan olduğunu hatırlatır.

İnanç, tam olarak formda kalmasını sağlamak için esnetilmeye ve güçlendirilmeye ihtiyacı olan bir kas gibidir.

Bu hafta içinde, konfor alanınızın biraz dışında, sürece güvenmeyi gerektiren bir şey yapmaya gayret edin. Sadece birazcık da olsa bilinmeyene doğru bir adım atın ve inanca güvenmenin nasıl bir duygu olduğunu fark edin.

"Sukot, Yahudi inancının ikili doğasını kutlar: Tanrı'nın evrenselliği ve Yahudi mevcudiyetinin tikelliği..."

- Rabi Sacks

Şunu Bir Dene

GENÇ ÖĞRENCİLER

Oturma odanızda sadece çarşaf, yastıklar ve sandalyelerle bir kale inşa edin. Sonra onun içinde oturun, etrafa bakın ve duvarlarının ne kadar dayanıksız olduğunu görün. Birisi bir sandalyeyi itecek olsa tüm yapı yıkılabilir! Şimdi de Bene Yisrael'in çölde kırk yıl boyunca basit çadır ve çardaklarda nasıl yaşadıklarını düşünün. Korkmuyorlardı, çünkü Tanrı'nın onları koruduğunu biliyorlardı!

İLERİ DÜZEYLİ ÖĞRENCİLER

Bu hafta yatak odanızda veya evinizde çevreye bir bakın. Her gün kullandığınız ve kanıksadığınız üç şey seçin. Örneğin yatağınız, buzdolabı veya kalorifer gibi. Sonra da bir an durup bunların her biri için Tanrı'ya gerçekten şükredin!

Katmanlı Öğrenim

Rabi Sacks'ın çeviri ve açıklamalarıyla Koren Sacks Humash'tan aktardığımız bakış açılarıyla, Tora'da adım adım ilerleyin. Her adım sizi biraz daha derine götürecektir ve tıpkı Rabi Sacks'ın öğrettiği gibi 'Sohbet olarak Tora'yı davet edecektir.

Küfürden Cinayete

KATMAN 1: TORA'NIN METNİNE BAK - VAYIKRA 24:16-17

“וְנִקְבַּ שֵׁם-ה' מוֹת יוֹמֵת... כְּאִזְרַח-בְּנִקְבוֹ-שָׁם, יוֹמֵת: וְאִישׁ כִּי יַבֵּה כֹל

נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמֵת:”

KATMAN 2: RABİ SACKS'IN ÇEVİRİSİNİ OKU

“A-Şem'in İsmi'ni [lanetle] telaffuz eden, kesinlikle idam edilecektir... İster Ger, ister doğuştan Yahudi olsun; İsmi [lanetle] telaffuz eden, idam edilecektir... Herhangi bir insanın canına kıyan kişi kesinlikle idam edilecektir.”

KATMAN 3: ANLAMI HAKKINDA DÜŞÜN

Adam yaralama ve cinayet suçlarını işlemiş kişilere dair kanun ve cezalar, doğrudan Tanrı'ya lanet okuyan kişinin, yani Tanrı'ya karşı bir günah işlemiş olan adamın hikâyesinin hemen ardından verilmektedir. Acaba Tora neden birdenbire konuyu değiştirerek başkalarına karşı işlenen suçları ele almaktadır? Bu bize Tanrı'ya olan davranışımızla birbirimize karşı davranışlarımız arasındaki bağlantı hakkında neler anlatıyor?

KATMAN 4: RABİ SACKS'IN AÇIKLAMASINI ÖĞREN

“Burada, kanunun ayrıntılı noktalarının ötesinde bir mesaj veriliyor. Anlaşıldığı kadarıyla burada, belli bir alanda yapılan bir ihlal olarak başlayan hareketin, bir sınırın aşılmasının, asla orada son bulmayacağına dair bir ima var. Tanrı'ya karşı yapılan bir ihlal, zaman içinde insanlara karşı saldırılara dönüşecektir. Manevi günahlar, fiziksel suçlara yol açar. Sefer Vayikra, şimdiye kadar zaman, insan ve mekânın kutsiyetini konu etmişti. Tora şimdi, konuşmanın kutsiyetine geçmektedir.

“Kutsal ve seküler arasında, Tanrı'ya karşı yapılan manevi ihlaller ve insanlara karşı işlenen fiziksel suçlar arasında kopmaz bir bağ vardır. Kutsal düzen ve sosyal düzen el ele yürür. Birini – herhangi birini – kaybederseniz, zaman içinde diğerini de kaybedeceksinizdir. Mukaddese yönelik hassasiyet, bizi içgüdünün üzerine çıkaran ve sağlıklı işleyen dürtülere karşı koruyan şeydir. İşte Vayikra kitabının sonlara yaklaşırken verdiği mesaj budur.”

KATMAN 5: DÜŞÜN VE CEVAP VER

Kendi sorularınızı da ekleyin! Öğrendiklerinizi Tora'daki diğer örneklere ve kendi yaşamınıza da uygulayın...

Rabi Sacks, saygısız dil kullanımının ve Tanrı'ya karşı konuşmanın zaman içinde insanlara karşı saldırılara yol açacağını belirtir. Manevi günahlar fiziksel suçlara götürür. Kısacası, dini yaşantımızı sosyal yaşantımızdan ayıramayız. Bir alanda sınırlara saygısızlık etmek, kaçınılmaz olarak diğer alanda da kırılmaya neden olacaktır. Bu yüzden, kutsalın farkında olmakla ve sözlerimizi dikkatle seçmekle, nihayetinde eylemlerimizi de koruma altında tutabiliriz.

1. Sizce "mukaddese" yönelik hassasiyet olmadan iyi bir insan olmak mümkün müdür?
2. Tanrı'nın ismi'ne saygıyla davranmak, başka insanlara saygılı davranmamıza nasıl yardımcı olabilir?
3. Başkalarıyla olan gündelik etkileşimlerinize kutsiyet duygusu katmanın yollarından biri ne olabilir?

Koren Sacks Humash hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org, adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: @RabbiSacks

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.